

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1132751/3

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב הראשי לישראל הרב דוד ברוך לאו – נשיא, הרב אליעזר איגרא, הרב מיכאל עמוס

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם אינדורסקי ועו"ד רפי שדמי)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ציפי פיק ועו"ד ג'רמי שטרן)

הנדון: חזקת נכסים משותפים למרות הטענה כי נקנו מכסף 'צבוע'

פסק דין

לפנינו ערעור על פסק הדין של בית הדין האזורי שקבע כי הבית שבו גרו הצדדים שייך לשניהם במשותף.

פסקת בית הדין האזורי באה לאחר ערעור קודם שבו הורה בית הדין הגדול כי מאחר שבני הזוג הסכימו – ואף קיבלו בקניין – כי יש לדון בחלוקת הנכסים על פי הוראת הדין הטקסני, על בית הדין האזורי לברר עם מומחה לחוק הטקסני את ההוראה לגבי מקרה זה. לאחר בירור הדברים עם המומחה קבע בית הדין את פסק דינו הנוכחי נשוא הערעור.

נביא את תיאור העובדות כפי שהופיע בפסק הדין הקודם של בית הדין הגדול.

הצדדים נישאו זה לזו כדמו"י (וגם בהליך אזרחי) בשנת 1995 במדינת טקסס שבארצות הברית. להם שלושה ילדים. הצדדים התגרשו ביום י"ב בתמוז התשע"ג (20.6.13).

בשנת 2004 קנה הבעל מגרש במושבה [...] בסכום של 245,000 דולר ולאחר מכן בנה שם בית. בבנייה השקיע, לדבריו, 700,000 דולר. הסכום ששולם בעבור קניית המגרש היה 940,000 דולר. הכספים יצאו מחשבונו הפרטי של הבעל למעט הסכום הראשוני לקניית המגרש, 10,000 דולר, שיצא מחשבונו המשותף של הצדדים.

לבעל היו עוד טרם הנישואין, בשנת 1995, רכוש וכספים בשווי של כ-4,300,000 דולר (על פי הערכת רואה חשבון).

הצדדים הצהירו שחלוקת הרכוש ואיזון המשאבים ייעשו על פי החוק הטקסני, הוא החוק החל במקום נישואיהם. הצהרה זו אף חוזקה על ידי קבלת קניין בפני בית הדין האזורי.

יצוין כי כזו היא גם הנחיית החוק הישראלי בחוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג – 1973 (להלן: חוק יחסי ממון), סעיף 15: "על יחסי הממון בין בני זוג יחול חוק מקום מושבם בשעת עריכת הנישואין [...]".

נוסיף כי כבר ביום ו' בטבת התשע"ה (28.12.14) קבע בית הדין האזורי כי החוק הטקסני יחול על הצדדים [...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל כאמור קנה את המגרש והבית במושבה [...] מכסף שהיה בחשבון הבעל הפרטי שלו (למעט 10,000 דולר [הראשונים שיצאו] מהחשבון המשותף) ולמעשה מכסף שנוצר מרכוש שהביא עימו הבעל טרם הנישואין. כמו חוק יחסי ממון הישראלי, כך גם החוק הטקסני מבחין בין רכוש שנצבר במהלך שנות הנישואין שדינו להיות מחולק בין הצדדים, לבין רכוש שהביא מי מהצדדים עימו טרם הנישואין, שאינו נכלל בחלוקה ובאיוון המשאבים אלא נשאר של מי שהביאו עימו.

עובדה ברורה היא כי הערת אזהרה על המגרש ב[...] נרשמה כולה רק על שם הבעל ולזכותו. כמו כן הוברר כי בעת חתימת זיכרון הדברים בעסקת הקנייה נכתב "זיכרון דברים" על שם הבעל בלבד. בהמשך נכתבו ונחתמו שני חוזי מכירה: האחד על שם הבעל בלבד והשני על שם הבעל והאישה. בחוזה השני – שנכתב על שם שניהם וכלל גם את האישה – למרות שנכתב בתאריך מאוחר – הוקדם התאריך הנקוב בו לתאריך שנכתב בחוזה הראשון שהיה על שם הבעל בלבד.

הסברו של הבעל לכתובת החוזה הנוסף שכלל גם את האישה היה כי הוא נכתב לצורכי הנחה במס הרכישה שניתן לאישה בהיותה עולה חדשה, וכדי לנצל הנחה זו היה צורך לכתוב חוזה שיהיה גם על שם האישה. לדברי הבעל מוכיחה כתיבת זיכרון הדברים הראשון, שהיה לו תוקף משפטי לכל דבר, כי הבעל הוא זה שקנה את הנכס מכספו שלו והנכס אינו בכלל הרכוש המשותף המיועד לחלוקה אלא שייך לבעל בלבד.

לעומת הסברו של הבעל, טענה האישה כי ההפך הוא הנכון: העובדה כי החוזה השני הוא שהוגש למשרדי מס רכוש היא ראיה כי הוא החוזה 'הנכון' והמגרש נקנה עבור שני בני הזוג. את רישום ההסכם הראשון רק על שם הבעל מסבירה האישה בעובדה כי הבעל היה היחיד ששהה בישראל בעת חתימת זיכרון הדברים ואילו היא – האישה – שהתה בארצות הברית.

בפסק הדין הורה בית הדין הגדול להזמין מומחה לחוק הטקסני ולפסוק על חוות דעתו.

פסק דינו הנוכחי של בית הדין האזורי

נסקור תחילה את היסודות לפסק בית הדין האזורי כפי שהסיק בית הדין לאחר הבירור עם המומחה לחוק הטקסני.

בפסק הדין, בחלקיו השונים, הביא בית הדין את מסקנת הדברים שנתבררו לו מהמומחה לחוק הטקסני גם לגבי חזקת הנכסים הראשונית הידועים באופן כללי, הכוללת גם כספים הנמצאים בחשבונו הפרטי של אחד הצדדים, וגם לגבי רכישת המגרש בחוזה על שם שני הצדדים:

[...] כך סוגיית כוונת השיתוף שיש לה משמעות גדולה בפירוק שיתוף בין בני זוג בהתאם לחוק והפסיקה הנהוגה כאן בארץ, אינה משמעותית בהתאם לחוק הטקסני, וכך גם המשמעות של זיכרון דברים שאין די בו להוכיח על העברת רכוש מרכוש משותף (ככל שיוגדר כזה) לרכוש נפרד, אלא יש צורך ברישום בטאבו על שם אחד מהצדדים. מנגד: ברכישת נכס מגורם שלישי – ככל שהנכס נמכר בחוזה על שם שני הצדדים הקונים אותו, יהפוך הוא לנכס משותף אפילו היה הכסף למימון הרכישה רכוש נפרד של אחד הצדדים.

לגבי הכספים בחשבונו הפרטי של הבעל סיכם בית הדין את דברי המומחה כי:

אין ספק שלתובע היו נכסים וכספים רבים שצבר קודם לנישואיו לנתבעת. הדוחות שהוגשו לבית הדין מלמדים הן על רכוש רב והן על פירות בסכומים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גדולים מאותם נכסים. הדוחות שהוגשו לרשויות המס בארצות הברית הוגשו כדוחות של שני הצדדים והם משקפים את הרווחים נטו של אותם נכסים, ללא פירוט של שווי הנכסים עצמם שאין מחלוקת שהיו בבעלות פרטית של התובע בלבד. כפי שהובהר בדוח שהגיש רו"ח ע"פ ברגב הרווחים הגדולים מלמדים על נכסים רבים שלא ניתנו לגביהם פרטים מזהים ולא מה שוויים של נכסים אלו, והדוחות שהוגשו הם של שני הצדדים. ברור אם כן שהרווחים מאותם נכסים הם רכוש משותף של בני הזוג שהרי הם מדווחים כמשותפים והם נצברים בזמן שהצדדים נשואים ולכן גם אם הם הופקדו בחשבון של אחד מהצדדים, אין די בכך להפוך אותם לרכוש פרטי בהתאם לחוק הטקסני וכפי עדותו של המומחה [...]

כלומר העברת הכספים לרכישת המגרש מחשבון פרטי של אחד הצדדים אינה הוכחה ברורה ומשכנעת דיה, כפי הנדרש בחוק הטקסני, כדי להגדיר כספים אלו כרכוש פרטי. ובנדון שלפנינו הספק עוד גדל כיון שבחשבונות אלו אף שהם רשומים על שם התובע בלבד הופקדו גם כספים רבים מרווחי הנכסים של התובע וכספים אלו הם רכוש משותף, כפי שניתן לראות גם בחוות הדעת ששלח המומחה לחוק הטקסני [...]

לאחר מכן ממשיך בית הדין האזורי וקובע:

זאת ועוד, גם אם היה התובע מוכיח בהוכחה ברורה ומשכנעת כי הכספים שמהם נרכש המגרש הם כספים מתמורת נכס פרטי שלו שנמכר ולא מרווחים שנצברו במהלך הנישואין, עדיין יש לקבוע כי הנכס כעת הוא רכוש משותף כפי שיובהר לקמן [...]

יוצא מזה כי גם אם התובע ייגש לטאבו לרשום את הנכס על שמו בלבד באמצעות החוזה הראשון, הוא לא יוכל לעשות זאת כיון שהוא יתבקש להמציא אישור על תשלום מס הרכישה מרשות המיסים, והאישור רשום על שם שני הצדדים (נספח יד בסיכומי הנתבעת).

גם מעיון בעדותו של המומחה לחוק הטקסני, אנו למדים כי ההסכם השני שנחתם שוב עם המוכרת ע"י שני הצדדים הוא ההסכם בר תוקף והוא מהווה הוכחה ברורה ומשכנעת על העברת הנכס מרכוש פרטי (ככל שהיה מוכח כי הוא פרטי) לרכוש משותף.

לגבי פרשנות הצדדים למהות שני ההסכמים שנעשו הסיק בית הדין כי מעבר לספק שיש בטענות הצדדים הרי שמעדות המוכרת עולה כי כיוון שהייתה דחיפות להגיש למועצה חוזה מכר והאישה לא שהתה בארץ לכן עשו חוזה על שם הבעל בלבד.

עוד הסיק בית הדין:

הבקשה להיתר הבנייה וכן האישור להספקת שירותים מטעם מועצה אזורית [...] נכתבו על שם שני הצדדים וכך גם ייפוי הכוח הבלתי-יחוזר שניתן לעו"ד אבי רגיניאנו ולעו"ד ניר קלדרון לרישום שני הצדדים בטאבו כבעלים על הנכס – כולם נוגעים לפעולות מול גורמים רשמיים ובכולם שני הצדדים מופיעים יחד כבעלי הנכס. זו הוכחה חד-משמעית שההסכם השני היה התקף לכל הפחות בנוגע לשיתוף בפועל של הנתבעת בנכס. רישומים ובקשות אלו מוכיחים שכתבת ההסכם השני הייתה לכל הפחות הסכם בכתב בין הצדדים שהנכס הוא משותף. הנתבעת אף הציגה פסקי דין על תוקפו ומשמעותו של ייפוי כוח בלתי-יחוזר שניתן לעורך דין לרישום הנכס בטאבו על שם שני הצדדים, ומשניתן ייפוי הכוח גם מידי התובע הוא בלתי-הפיך ואין בכוח התובע לבטל אותו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פסק הדין הסתמך גם על הליך בניית הנכס שנעשה גם ממכירת ביתם המשותף בטקסס.

לאור האמור כי המגרש הוא רכוש משותף, ממילא כל מה שנבנה עליו הופך להיות רכוש משותף גם אם המימון לכך נעשה מכספי התובע, מה שלא הוכח כלל. זאת ועוד:

לצדדים היה בית משותף בטקסס שנמכר בכ' באדר ב' התשס"ה (31.3.2005) בסכום של 500,000 דולר (נספח ו בסיכומי הנתבעת), ובתאריך י' בכסלו התשס"ו (11.12.2005) קיבלו הצדדים היתר בנייה לבניית הבית על המגרש במושבה [...] (נספח ח בסיכומי הנתבעת). ניכר כי מכירת הבית בטקסס נועדה לממן את בניית הבית ב[...] מכספים משותפים.

מכאן גם הוכחה נוספת שהנכס הוא רכוש משותף של הצדדים, שהרי אילו הייתה הנתבעת סבורה שהבית שנבנה אינו שלה, לא הייתה מסכימה שכספים השייכים גם לה יושקעו בבית שאין לה בו חלק. גם כאן, על פי החוק הטקסני, כספים אלו ממכירת הבית המשותף בטקסס הם רכוש משותף שאינו יכול להפוך לרכוש פרטי ללא הסכם בכתב או בהוכחה ברורה ומשכנעת. אדרבה העדר הסכם כזה מלמד שלשני הצדדים היה ברור שהבית הוא משותף ובהתאם להסכם השני שנחתם על ידי שניהם ושהוגש לגורמים הרשמיים, שבו שני הצדדים הם בעלי הנכס.

לגבי הטענות על חלוקה לא שוויונית בשל נזק שנגרם בבגידת האישה ומנגד טענותיה על העלמת נכסי הבעל שאינה מאפשרת את הערכת מצבו הכלכלי הנחוצה כדי לומר שנגרם לו נזק כתב בית הדין:

בית הדין אינו רואה מקום לדון בסוגיה זו כיוון שעל פי החוק והפסיקה בטקסס, כפי שהסביר המומחה, יש צורך להוכיח כי עקב הבגידה נגרם נזק כלכלי לצד שכנגד, ודבר זה לא הוכח. אכן בגידה בבן זוג יש בה פגיעה נפשית שיכולה להביא בעקיפין לפגיעה כלכלית בבן הזוג, אך כיוון שגם התובע לא חשף את כל הנכסים שהיו לו – וייתכן שעדיין נמצאים בשליטתו דרך חברות אחרות וכדומה – אי אפשר לדעת את היקף הנכסים הכולל. וכיוון שיייתכן שאילו כלל הנכסים היו נחשפים לפנינו היינו מגלים כי מצבו של התובע אינו בכירע כפי שהציג, יש להורות שלא להפחית מזכויותיה של הנתבעת לכל הפחות בבית מושא תביעה זו, ואנו קובעים כאמור כי הנכס במושבה הוא נכס משותף של הצדדים בחלקים שווים.

עד כאן מדברי בית הדין האזורי.

נעבור עתה לטענות הערעור.

טענות המערער

המערער טוען:

1. המשיבה הגיעה לנישואין ללא רכוש ואילו המערער הגיע עם רכוש של 4,300,000 דולר.
2. חייהם התנהלו בהפרדה רכושית גמורה בכל נכסי הבעל, למעט החשבון המשותף בארץ ובחור"ל ששימש לכלכלת המשפחה.
3. הכספים לקניית המגרש ולבניית הבית הועברו מחשבוננו הפרטי של המערער (למעט 10,000 דולר שהועברו מהחשבון המשותף).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

4. בית הדין הגדול כבר קבע בפסק דינו הקודם כי הבית נקנה ונבנה מכספי רכוש הבעל שהביא עימו מלפני הנישואין, ולכן יש כאן 'כסף צבוע' של הבעל.
5. הכספים שנצברו מריביות ודיווידנדים לא יכלו להספיק לקיום שוטף ובוודאי לא לקניית מגרש ובנייתו.
6. אין מקום ליצור 'ספק' בטענה כי הבעל מסתיר כספים משותפים. לא הובא בדל ראיה לכך.
7. החוק הטקסני מצריך רישום בטאבו או הסכם שיתוף בכתב בין הצדדים, הערת אזהרה היא רשומה בטאבו והיא הקרובה ביותר לרישום בטאבו. חוזה רכישה אינו הסכם העברה בין בני זוג בכתב.
8. הדיווח המשותף לרשויות המס בארץ היה בתנאי שישונה ורק אחר הבגידה לא הסכימה האישה לשנות.
9. לאחר חוזה והערת האזהרה לא יכולה המוכרת למכור לאישה את שכבר מכרה לבעל.
10. מכירת הבית המשותף בטקסס נעשתה לאחר השלמת בניית הבית, רק הגדלת אחוזי הבנייה נעשתה לאחר המכירה. רוב כספי הבית שימשו להחזרת הלוואה שהייתה על שם המערער והמעט נכנס לחשבון של הבעל בהסכמת האישה.
11. בית המשפט הטקסני מאפשר חלוקה לא שוויונית לפי הצדק שנמדד לפי תוצאת הנישואין, הרכוש שנשאר לכל צד והנזק שנגרם מעילת הפירוק. לאישה רכוש של מיליון דולר כאשר האיש צריך לעבוד בשלוש עבודות כדי לקיים את עצמו.
12. לגבי התכשיטים שנלקחו מהכספת: הם נקנו מכספי הבעל בלבד ועל פי החוק הטקסני צריך ראיה מוכחת לשינוי בעלות.
13. מטענותיו בדיון: נגרם נזק בשל הגירושין והבעל יוצא מהגירושין ללא רכוש.

טענות המשיבה

- המשיבה לא צירפה את תגובתה בכתב לערעור וטענותיה המובאות כאן הן מהטענות בדיון הערעור ומסיכומיה בבית הדין האזורי.
1. האיש עבד כנשוי במשך שמונה-תשע שנים ולא הגיוני שלא הרוויח מאומה. אין ספק שהונו גדל בעת הנישואין. כל הכנסותיו בשנים אלו הן משותפות גם אם לא הוכנסו לחשבון בארץ – ובהחלט ייתכן שכן הוכנסו לשם – וכל שכן תמורת הבית המשותף בטקסס.
 2. בנוסף: הרווחים שבאים מנכסים קיימים גם הם בחזקת משותפים כל עוד לא הוסכם בכתב אחרת.
 3. היה דיון לפני השופט זגורי בצירוף אסמכתאות ודוח חוקר של האישה וחקירות בבית המשפט ופסק הדין והדוחות הובאו לפני בית הדין.
 4. טענת המערער שעשיית החוזה השני על שם האישה עם יפוי כוח בלתי-חוזר לזכותה היו כדי להרוויח 40,000 ש"ח היא תמוהה לאור הוצאות הבית בחודש אחד בסכום זה.
 5. החוזה והערת האזהרה נעשו כשהאישה לא הייתה בארץ ואין בהם כל הוכחה לבעלות הבעל, אדרבה יש הוכחה להפך משינויים ברגע שבו היא הגיעה ארצה ועשייתם אז על שם שניהם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

6. האישה הוחזק כפרן כשטען תחילה שהכול על שמו, ורק לאחר צווים של בית המשפט ובית הדין נחשפו החוזים על שם שניהם.

7. חלוקה לפי הצדק צריכה להיעשות לטובת האישה כיון שהיא יוצאת ללא עבודה ללא רכוש וללא קריירה, וכן בשל חוסר תום-הלב של האישה.

8. האישה מענה את האישה תשע שנים בערכאות ועדיין לא קיבלה ממנו מאומה ויש לחייבו בהוצאות.

דיון והכרעה

עיינו גם בחוות הדעת של המומחה לחוק הטקסני וגם בחקירתו בבית הדין. מוסכם גם בדברי שני הצדדים כבדברי המומחה שהדין הטקסני קובע שכל הנכסים הידועים הרי הם בחזקת משותפים גם אם הם רשומים על שם צד אחד ושצריך ראייה חזקה מאוד כדי להפרידם.

לאור מסקנה ברורה זו עלינו לבחון את הבעלות על רכוש הצדדים ואת פסק בית הדין האזורי.

פסק בית הדין האזורי מסתמך גם על טיב הכספים שהיו בחשבונו הפרטי של הבעל ששימש לקניית הבית, וגם על שייכות הבית שעדיין רשום על שם המוכרת.

במקרה זה מדובר בבית מגורים משותף שלגביו יש כרגע חוזה תקף על שם שני הצדדים, ואי אפשר לשנותו ללא הסכמה. לכן החזקה הראשונית היא שהבית משותף, ועל המערער להביא ראיה שאין זה כך. כך גם לכאורה החזקה הראשונית לגבי חשבון פרטי של אחד הצדדים שעל הצד המבקש לטעון כי הוא בחזקתו שלו בלבד להוכיח את דבריו.

המערער טוען כי פסק הדין הקודם כבר 'צבע' את הכסף בחשבונו ככסף שלו, ולכן אין מקום לדברי בית הדין האזורי ששב ויצר ספק לגבי טיב הכספים בחשבונו ללא כל בסיס, ובפרט כשהוא מסתמך על דברי מומחה מטעם האישה כאילו היה זה מומחה בית הדין.

אך אין מקום לטענה זו:

בפסק הדין הקודם של בית הדין הגדול אומנם נכתב כי אין ספק שהכסף ששימש את קניית הבית הגיע מחשבונו הפרטי של הבעל, ולכן נקבע כי הוא 'צבוע' בצבעי הבעל שהרי לאישה אין מקורות הכנסה ולבעל יש נכסים בחו"ל. אך לאחר שבית הדין הגדול עצמו ביקש את חוות הדעת של המומחה למשפט הטקסני, וזה קבע כי החזקה הראשונית היא על כל רכוש שהוא משותף – גם אם הוא חשבון על שם הבעל – וכן קבע כי רק מימוש של נכס בחו"ל שומר על 'צבעו' של הבעל כשהוא נכנס לחשבונו הפרטי, אבל רווחים ופירות הנצברים בעת הנישואין גם אם מקורם בנכסי הבעל (וגם אלו שאינם גלויים וידועים) – הרי הם כולם שייכים לרכוש המשותף, גם אם נכנסו לחשבון על שם הבעל בלבד, ודינם להיות בכלל הרכוש המשותף, הרי שאף שברור שהכסף בא מחשבונו הפרטי של הבעל הרי שנכס שנקנה עדיין יכול להיות משותף.

יצירת הספק של בית הדין לא באה מהשערה ולא בחלל ריק כטענת המערער. לבית הדין האזורי הוגש פסק הדין של השופט זגורי, שהובאו לפניו דיווחי רואי החשבון של הבעל, וכן של רואה החשבון של האישה שעסק גם בדיווחי רואי החשבון של הבעל והסיק את מסקנותיו. פסק הדין של בית המשפט היה כדברי רואה החשבון של האישה כי רב הנסתר על הגלוי בנכסי הבעל וכי למרות הצו לגילוי מסמכים על שם הבעל – בלי שיתוף פעולה של הבעל אי אפשר לברר את נכסיו של הבעל שנוהלו ונרשמו על שם חברות שונות ובשותפות עם בני משפחה ואחרים. כמו כן הובא לפני בית המשפט ולפנינו כי לא צורפו דוחי המס על כל השנים (ובכלל זה שנת קניית הנכס)

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובחלק מהם הושמטו נספחים מהותיים וכי גם מדיווחי המס שהוגשו עולים רווחים של מיליונים שמהם הסיק בית המשפט כי 'העצים' שעליהם צמחו 'הפירות' הם גדולים הרבה יותר.

מצורפת לזה טענת האישה כי תשע שנים בעת הנישואין עבד הבעל וכי קשה להניח שהבעל לא הרוויח מאומה וסביר שחשבון הבנק ניזון גם מפירות עבודתו.

יתרה מזו: לפי הבדיקה לא נמצא שהיה 'מימוש' של נכסים כלשהם שממנו הורכב הכסף שבחשבון הפרטי, ולכן יש לומר שמדובר מן הסתם ברווחים מנכסיו ולא מרכוש פרטי שמומש. בכל מקרה נטל ההוכחה הוא על מי שטוען שמימש נכסים והכניסם לחשבון. ככל שהכספים לקניית הבית יצאו מחשבון זה, ולא הובאה כל ראיה למימוש נכסים שהזינו את החשבון, הרי שלא הובאה ראיה שהבית שנקנה ונבנה הוא תמורת של נכס מופרד.

נוסיף כי גם אם הייתה מובאת ראיה למימוש נכסי הבעל, הרי שעדיין היה עליו נטל ההוכחה לזיקה ישירה בין כניסת כספי המימוש לתשלום סמוך של קניית המגרש והבנייה. ללא הוכחה כזו אין ראיה חד-משמעית שהבית נבנה ממימוש נכסים, שהרי כיוון שברור שכספי החשבון הפרטי היו מורכבים גם מכספי פירות נכסיו ואולי גם מעבודתו בשנות הנישואין – אין די בטענה הכללית של הבעל הטוען כי השתמש לכלכלת הבית היא מהרווחים ואילו את הבית קנה ובנה מכסף הנפרד.

עלינו לזכור כי לכל הדעות הכסף הראשוני, 10,000 דולר, יצא מחשבון משותף וגם תמורת הבית בטקסס שהיה משותף ונמכר ב-500,000 דולר נכנסה לידי הבעל. כלומר אין חולק כי בידי הבעל היה רכוש משותף בשווי של יותר ממחצית הבית החדש, והיה עליו להשלים רק פחות ממחצית משווי הבית. בית הדין השתמש במכירת הבית בחו"ל כראיה שהבית שנקנה ונבנה הוא נבנה בחזקת משותף. זאת משום שלא סביר לומר שבני זוג שבית המשפחה שלהם בחו"ל (ששווי היה יותר ממחצית הבית החדש) היה משותף, יחליטו כשהם עוברים לארץ אחרת לשנות את אופי חייהם ויסכימו שמעתה בית המשפחה החדש יהיה שייך כולו רק לצד אחד. טענתו של הבעל כי רוב כספי הבית בחו"ל שימשו לפירעון הלוואה של הבעל בלבד – גם היא אינה משנה הנחה זו, שהרי מדוע תוותר האישה על הרכוש המשותף ותיתן אותו מתנה לבעל לפירעון הלוואות בעסקיו? בכל מקרה שינוי כזה של הבעלות על כסף זה, שהופק מנכס משותף, לכסף שיהיה שייך רק לבעל – גם הוא מצריך הסכם בכתב.

גם הצגת השינוי בתזמון של מכירת הבית בחו"ל וההוכחה שהוא נמכר לקראת סוף הבנייה אינה מבטלת את הנחת השיתוף – לא רק משום שגם לטענת המערער הגדלת אחוזי הבנייה ובנייתם נעשו לאחר המכירה, אלא גם בגלל טענתו שהכסף שימש לפירעון הלוואה, ואם כן סביר שהייתה זו הלוואה לצורך הבנייה ולא הלוואה פרטית שלו לעסקיו. לפיכך כאשר חובת ההוכחה היא על הבעל וכשנראה שהיה בידיו כסף משותף של יותר ממחצית שוויו של הבית – גם אם הוא שימש את סופה של הבנייה, מכל מקום אם סוף הבנייה הוא מכסף משותף כמו גם התשלום הראשון שיצא מהחשבון המשותף הרי כל זה מחזק את החזקה הראשונית שמדובר בבית משותף ולא ברכוש פרטי של הבעל שהומר לרכוש אחר.

אין בטענה הכוללנית שהבעל הגיע עם רכוש רב וטוען שהוא עתה ללא רכוש, כדי להצביע שהכסף לבניית הבית הגיע ממימוש נכסים ולא מרווחים: ראשית, משום שלא הוכח שמומשו נכסיו של הבעל בחו"ל והוא נשאר ללא כלום, ויתכן שהעביר את נכסיו על שם בני משפחתו ושותפיו. ועוד, מפני שגם לטענתו הוא לא עבד כלל וכל חיי הבית המשותף ניזונו מחשבון הפרטי שהלך והתדלדל במשך השנים. אם כן רשאי בית הדין להניח כי כשם שהחשבון הפרטי שימש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להחזקת חייהם המשותפים, ישנה הסתברות שבאותה מידה הוא שימש גם לבניית בית המגורים במשותף, וכאמור נטל ההוכחה הוא על המערער. אכן האישה לא טענה בשום שלב שהיא הביאה כספים להחזקת המשפחה או לקניית ולבניית הבית, אבל טענתה הברורה הייתה שהכסף בחשבון הפרטי הופק מעבודת הבעל בנישואיו בחלק מהזמן, ומרווחי נכסיו בשאר הזמן, ולכן הוא משותף.

ודאי שלפי המשפט הטקסני חובת ההוכחה על היא על הבעל, ועליו להוכיח שהחשבון הפרטי הוון רק ממימוש נכסים, ובפרט שההוכחות למימוש נכסיו הם בידו. אין להסתמך על טענת הבעל שגילוי מסמכים של האישה לא העלה את ההפך, שהרי ההוכחות בידו ורואה החשבון הסביר שהוכחת ההפך מצד האישה היא כמעט בלתיאפשרית.

חלקו השני של פסק הדין קובע שגם לו היה מוכח שמדובר ב'מימוש נכסים', כיוון שרישום סופי בטאבו מהווה לפי החוק הטקסני שיתוף שאינו מצריך הסכם חתום לשיתוף הרי שחתימת חוזה בצירוף ייפוי כוח בלתיחוזר לרישום משותף בטאבו – כמוהם כרישום עצמו שאינו מצריך הסכם שיתוף. הערת אזהרה והחזרה הראשון שנרשם על שם הבעל אינם ראייה מספקת כיוון שהם השתנו לאחר מכן וכיוון שאין חולק שבאותו זמן שנעה החוזה הראשון לא יכול היה החוזה להיעשות על שם שני הצדדים שהרי האישה עדיין לא הגיעה לארץ.

כאן הסתמך בית הדין, בנוסף על פרשנות שני הצדדים לטיב שני החוזים שנעשו, גם על עדות המוכרת וגם על שבמצב המשפטי הקיים ההסכם השני הוא שתקף כרגע לפי כל דין. טענת הבעל שההסכם שהוגש לרשויות עם ייפוי הכוח עדיין ניתן לחזרה בהסכמה אינה משנה את המצב המשפטי הקיים כל עוד אין הסכמה, ורישום הערת האזהרה לטובתו לא ימנע את הרישום המשותף בהצגת החוזה וייפוי הכוח שניתן מהבעל לאחר מכן.

עוד טען הבעל כי היה על בית הדין להורות על חלוקה לא שוויונית בשל הצדק נוכח תוצאת הנישואין והנוקד שנגרם מעילת הגירושיין.

חוות דעת המומחה היא שבית הדין 'רשאי' לעשות כן לפי הכרעת שיקול דעתו.

נימוקי בית הדין האזורי סבירים כשהוא מניח שתוצאת הנישואין אינה מוכיחה על התרושות הבעל, לאור הרכוש הנסתר של הבעל, ואולי להפך. אבל יתרה מזו: תוצאת הנישואין – גם לפי טענת הבעל – מגיעה משום שהוא החליט שלא לעבוד אלא לפרנס את המשפחה מנכסיו, וכך אין כל פלא שכל כך הרבה שנים של פרנסת המשפחה ברחבות ובכבוד ללא עבודה הביאו לשלא יישאר לו מנכסיו כלום.

גם לגבי האפשרות לנכות מחלק האישה את הנזקים שנגרמו לבעל מעילת הגירושיין נראים דברי בית הדין האזורי בנוגע לאפשרות שעילת הגירושיין במקרה זה, בגידה חד-פעמית בבעל, יצרה אובדן נכסים כלשהו בעת הפירוד, ומכל מקום לא הובאה על זה שום ראיה. טענתו בדיון לפנינו כי לאחר הגירושיין יש לו הוצאות רבות אינה יכולה להיחשב כסיבה לחלוקת רכוש לא שווה בעת הגירושיין.

בעניין הטענות הדדיות על התכשיטים:

כאמור, המומחה קבע כי כל רכוש ידוע הרי הוא בחזקת משותף וצריך ראייה חזקה מאוד כדי להפרידו הן מצד האיש והן מצד האישה. כמו כן קבע המומחה כי הכספים שהיו בחשבוננו הפרטי של הבעל ככל שהם מ'פירות נכסיו' או מעבודתו בראשית חיי הנישואין הרי הם משותפים, וכל עוד לא הוכח אחרת הרי הם בחזקת משותפים. יסודות אלה משמשים את בית הדין גם בקביעתו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שככל שהתכשיטים והיהלומים נקנו בעת הנישואין חלה חובת ההוכחה על כל צד הטוען כי הם שלו בנפרד להוכיח זאת. כפי שקבע בית הדין מתחילה, הבעל לא הביא ראיה שהכסף בחשבונו הפרטי בא רק מממוש נכסים, ואין חולק שגם אם היה כן, הרי היה הוא מעורב עם כספי פירות נכסיו שהם משותפים. לכן התכשיטים שניקנו בעת הנישואין נחשבים משותפים כקביעת בית הדין כל עוד לא נעשה הסכם אחר לגביהם.

מסקנות והוראות

א. לאור כל האמור הערעור נדחה.

ב. פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת פרטי הצדדים.

ניתן ביום י"ג בתמוז התשפ"א (23.6.2021).

הרב מיכאל עמוס

הרב אליעזר איגרא

הרב דוד ברוך לאו – נשיא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה